

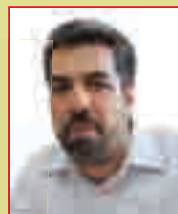
حوزه‌ی یادگیری قرآن و معارف اسلامی در برنامه‌ی درسی ملی (۲)

کلید واژه‌ها: برنامه، برنامه‌ی درسی ملی، قرآن کریم، آموزش، حوزه‌ی یادگیری.

مقدمه

طریق محتواست که نظام آموزشی و پرورشی به‌طور مستقیم با هویت متربیان مرتبط می‌شود و آثار مورد نظر را در نگرش، دانش، رفتار، انگیزه‌ها و شخصیت آنان برجا می‌گذارد. لذا با رعایت اصول عام حاکم بر برنامه‌ی درسی ملی (بند ۵ مقاله‌ی شماره‌ی قبل)، اصول مورد تأکید در انتخاب و سازمان‌دهی محتوا براساس مبانی به شرح زیرند. این اصول معیارهایی هستند که علاوه بر انتخاب محتوا در سطح برنامه‌ی درسی ملی، معیارهای اساسی انتخاب و سازمان‌دهی محتوای سطوح بعدی برنامه‌ریزی را نیز مشخص می‌سازند.

در شماره‌ی قبل، به اختصار ضمن ارائه‌ی تعریف و چشم‌انداز برنامه‌ی درسی ملی، به مبانی فلسفی و علمی، اصول حاکم بر برنامه، سطوح اهداف و الگوی هدف‌گذاری در این برنامه اشاره شد. در این شماره کوشیده‌ایم، اصول انتخاب و سازمان‌دهی محتوا، صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترک، و بیانیه‌ی یادگیری حوزه‌ی قرآن و معارف اسلامی را تبیین کنیم. محتوای برنامه‌ی درسی و تربیتی، بین عناصر و مؤلفه‌های نظام آموزشی، از جایگاه و اهمیت خاصی برخوردار است. از

سید امیر رون

سید امیر رون، از دست‌اندرکاران تولید برنامه‌ی درسی ملی می‌باشد. از وی درخواست کردیم حوزه‌ی یادگیری قرآن و معارف اسلامی را در برنامه‌ی درسی ملی، برای خوانندگان مجله تبیین او نیز با استقبالی شایسته‌ی ستایش، این کار را انجام دادند. بخش نخست مقاله ایشان در شماره قبل تقدیم شما شد و اینک بخش دوم در پیش روی شماست.

الف) اصول انتخاب و سازمان‌دهی محتوای آموزشی و پرورش

۱. درونه‌سازی

انتخاب و سازمان‌دهی محتوای آموزشی و پرورش برنامه‌ی درسی ملی و برنامه‌های درسی هر یک از حوزه‌های یادگیری، باید فرصت کسب تجربیات جدیدی را که موقعیت‌متری را نسبت به موقعیت قبلی بهبود و توسعه می‌دهد، فراهم سازد. تجربیات تدارک دیده شده، باید در عرصه‌ی علم، عمل و اخلاق به‌صورت یکپارچه و بهم پیوسته ارائه شوند تا زمینه‌ی کسب معرفت و در نتیجه شکل‌گیری دو صلاحیت مبنایی، یعنی تفکر و تعقل، و ایمان را فراهم کند.

۲. ارتباط چندوجهی و یادگیری یکپارچه

انتخاب و سازمان‌دهی محتوا باید به گونه‌ای باشد که متریبان را برای ارتباطات چهارگانه‌ی با خود، خدا، خلق و خلقت، حول محور ارتباط با خدا، و حتی‌الامکان در اشکال متفاوت تفکر و تعقل، ایمان و باور، علم، کار و عمل و تلاش، و اخلاق، به‌صورت یکپارچه رشد دهد. لذا سازمان‌دهی محتوا در حوزه‌های یادگیری، باید ضمن لحاظ قلمرو هر حوزه، امکان یکپارچگی یادگیری را فراهم سازد.

۳. اولویت صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترک

صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترک که در قالب عناصر پنج‌گانه‌ی اهداف کلی طبقه‌بندی می‌شوند، باید در سازمان‌دهی محتوای برنامه‌ی درسی هر یک از حوزه‌های یادگیری حضور و بروز داشته باشند و چگونگی تحقق آن‌ها در مراحل گذر و دوره‌ها به‌وضوح مشخص شوند.

۴. تنوع و تعدد منابع، روش‌ها و فرصت‌های یادگیری

از آن‌جا که ظرفیت وجودی متریبان با یکدیگر متفاوت است و هر یک در فرایند کسب و توسعه‌ی ظرفیت‌های وجودی، به شیوه‌ی متفاوت (سبک‌های یادگیری و شناختی و...) عمل می‌کند، در انتخاب و سازمان‌دهی محتوای برنامه‌های درسی و تربیتی، باید فرصت‌های متنوعی برای متریبان و دست‌اندرکاران امر تعلیم و تربیت به منظور به‌کارگیری راهبردهای آموزش و ارزش‌یابی، و منابع تعدد و متنوع یادگیری (مواد و رسانه‌های آموزشی، فضا و اشخاص) فراهم شود. این تنوع باید تفاوت‌های جنسیتی و اجتماعی را نیز لحاظ کند.

۵. اهمیت

در انتخاب و سازمان‌دهی محتوا، باید ایده‌های کلیدی و فرایندهای اساسی هر حوزه را مورد توجه قرار داد. درجه‌ی اهمیت مفاهیم، اصول، تعمیم‌های اساسی، نظریه‌ها، فرایندها،

جزییات تدارک دیده شده، باید در عرصه‌ی علم، عمل و اخلاق به‌صورت یکپارچه و بهم پیوسته ارائه شوند تا زمینه‌ی کسب معرفت و در نتیجه شکل‌گیری دو صلاحیت مبنایی، یعنی تفکر و تعقل، و ایمان را فراهم کند.

۱۰. آستانه‌ی ارتقای قابلیت اجرا

در انتخاب و سازمان‌دهی محتوا باید به زمان رسمی آموزش و تربیت، منابع، ظرفیت‌های حرفه‌ای کارکنان، و قوانین و مقررات در حد آستانه‌ی ارتقای آن‌ها توجه داشت.

۱۱. درهم‌تنیدگی

محتوای برنامه‌های درسی و تربیتی از سه بخش اساسی

درهم‌تنیده‌ی زیر تشکیل می‌شود:

۱. یادگیری‌های مشترک؛

۲. مفاهیم، اصطلاحات، حقایق، نظریات، مهارت‌ها، روش‌ها و فرایندهای خاص یک حوزه‌ی یادگیری و موضوع درسی؛

۳. مفاهیم، اصطلاحات، حقایق، نظریات، مهارت‌ها، روش‌ها و فرایندهای بین رشته‌ای که در دو یا چند حوزه‌ی یادگیری و موضوع درسی قابل طرح‌اند.

از این‌رو، حوزه‌های یادگیری، علاوه بر پوشش‌دهی به یادگیری‌های مشترک و خاص در کارکرد اولیه‌ی خود، از طریق ارتباط افقی با برخی از حوزه‌ها به‌عنوان کارکرد ثانویه به تقویت، تعمیق و یکپارچگی یادگیری کمک می‌کنند.

(ب) صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترک

صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترک، آن‌دسته از یادگیری‌هایی هستند که همه‌ی خروجی‌های آموزش و پرورش بتوانند به گونه‌ای به آن‌ها دست یابند. لذا در همه‌ی حوزه‌های یادگیری حضور دارند و بین آن‌ها پیوند برقرار می‌سازند. به‌علاوه، در همه‌ی عناصر برنامه نمود و بروز پیدا می‌کنند. این صلاحیت‌ها و یادگیری‌ها براساس عناصر پنج‌گانه‌ی الگو هدف‌گذاری به شرح زیرند:

مهارت‌ها، ارزش‌ها و نسبت و وزنی که به آن‌ها داده می‌شود، باید به اندازه‌ی نقشی باشد که در رسیدن به اهداف کلی برنامه‌ی درسی برعهده دارند. در انتخاب و سازمان‌دهی ایده‌ها و فرایندهای هر حوزه، فراهم آوردن فرصت‌هایی برای باز کشف و کشف علوم، و فناوری برای متریبان ضروری است.

۶. اعتبار

از آن‌جا که دستاوردهای دانش بشری به سرعت تحول پیدا می‌کنند و حوزه‌های جدیدی از دانش شکل می‌گیرند، محتوا باید در سایه‌ی مبانی و استفاده از منابع معتبر، متریبان را در کسب دانش اصیل و به‌روز رسانی دانش خود کمک کند. از این‌رو، ضروری است اعتبار محتوا هنگام انتخاب و نیز در فواصل زمانی معین مورد واریسی قرار بگیرد.

۷. علاقه

محتوای برنامه‌ی درسی باید به علائق متریبان توجه داشته باشد به گونه‌ای که به خلق و توسعه‌ی علائق جدید و مطلوب در آن‌ها منجر شود. در ضمن باید با شناسایی ظرفیت‌های وجودی متریبان، زمینه‌ی تصمیم‌گیری برای حال و آینده فراهم شود.

۸. سودمندی

تعیین سودمندی محتوا به نگاه فلسفی و ترجیحات برنامه بستگی دارد. لذا سودمندی محتوا باید با لحاظ نیازهای آنی، آتی، حیاتی و متعالی متریبی و براساس مبانی و ارزش‌های برنامه مورد توجه تصمیم‌گیرندگان قرار گیرد.

۹. قابلیت یادگیری

انتخاب و سازمان‌دهی محتوا باید به گونه‌ای انجام شود که یادگیری آن برای متریبان با توانایی‌های ذهنی و سبک‌های شناختی و یادگیری متفاوت امکان‌پذیر باشد.

عناصر	صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترک
تفکر و تعقل	تخیل، حل مسئله، تفکر انتقادی، ابداع و خلق، تفکر سیستمی، پرسشگری، کاوشگری، هدایت مشاهدات، تحلیل، قضاوت بر اساس شواهد، تصمیم‌گیری، قضاوت براساس نظام معیار (تعقل)، تأمل در خود، خودارزش‌یابی
ایمان و باور	نگرش توحیدی، کرامت و قدرت اراده و انتخاب انسان، ارزشمندی تفکر و تعقل، ارزشمندی مخلوقات، هدفمندی خلقت، ارزشمندی علم و علم‌جویی، ارزشمندی نهاد خانواده، وطن‌دوستی
علم	کشف جهان به عنوان فعل خداوند، خودآگاهی، فرهنگ و هویت
کار و عمل و مجاهدت	یادگیری مستمر، خودمدیریتی، مشارکت، هم‌بازی، مهارت کار با دیگران، مهارت‌های ارتباطی، مهارت رهبری، مطالعه و پژوهش، استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات، تولید محصول
اخلاق و آداب	حفظ و پالایش انگیزه‌ها(نیت)، خودپایایی و خودپایایی، اعتماد به‌نفس، مسئولیت‌پذیری، انعطاف، اخلاق حرفه‌ای، پشتکار، نظم و قانون‌مداری، صدق، صبر، عدالت‌خواهی و حق طلبی، حسن خلق، احسان و رأفت

ج) حوزه‌های یادگیری

حوزه‌های یادگیری بستر اصلی برای تسهیل فرایند تعلیم و تربیت، به منظور دستیابی به اهداف برنامه‌ی درسی ملی هستند. هر یک از حوزه‌های یادگیری یازده‌گانه، گستره و محدوده‌ی دانش، مهارت‌ها، نگرش‌ها و ارزش‌های مرتبط با یادگیری متریبان آمادگی تا پایان دوره‌ی متوسطه را توصیف می‌کنند.

۱. عناوین حوزه‌های یادگیری:

- تفکر و حکمت،
- قرآن و معارف اسلامی،
- زبان و ادبیات فارسی،
- فرهنگ و هنر،
- کار و فناوری،
- سلامت و تربیت بدنی،
- علوم انسانی و مطالعات اجتماعی،
- ریاضیات،
- علوم تجربی،
- زبان‌های خارجی،
- آداب و مهارت‌های زندگی.

۲. بیانیه‌های حوزه‌های یادگیری

بیانیه‌های حوزه‌های یادگیری، تعریف حوزه، ضرورت و کارکرد آن، قلمرو و ابعاد حوزه، جهت‌گیری کلی سازمان‌دهی محتوا و آموزش حوزه، و نسبت آن با یادگیری‌های مشترک و سایر حوزه‌های یادگیری را بیان می‌دارند. در ادامه، با توجه به اهداف این مجله، حوزه‌های یادگیری قرآن و معارف اسلامی ارائه شده است. چنانچه فرهنگیان محترم علاقه‌مند به کسب اطلاعات بیشتری باشند، می‌توانند به سایت اینترنتی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی» مراجعه کنند.

د) حوزه‌ی یادگیری قرآن و معارف اسلامی

دین اسلام، راه هدایت انسان‌ها به سوی کمال و رستگاری است که از جانب خدای متعال بر پیامبر اکرم (ص) نازل شده و شامل اعتقادات، اخلاق، احکام و تمامی نظاماتی است که انسان‌ها برای رسیدن به مقصد متعالی خود بدان نیاز دارند. منابع اخذ معارف اسلامی، قرآن کریم، سنت و سیره‌ی پیامبر گرامی اسلام و جانشینان معصوم آن بزرگوار - صلوات‌الله‌علیهم - و عقل است. آموزش‌های مترتب بر این حوزه در برنامه‌ی درسی ملی شامل سه حوزه‌ی محتوایی قرآن کریم، معارف اسلامی، و عربی می‌شود.

۱. ضرورت و کارکرد حوزه:

مهم‌ترین هدف تشکیل نظام اسلامی به‌طور اعم و نظام آموزشی به‌طور اخص، تربیت دینی - به معنای عمیق و گسترده‌ی آن - است. دین مقدس اسلام برنامه‌ی جامع تربیتی انسان برای عبودیت و تقرب الی‌الله است. تعمیق معرفت و ایمان متریبان به اعتقادات، اخلاق و احکام الهی که همان معرفت و ایمان به دین اسلام است، مهم‌ترین رسالت تعلیم و تربیت در نظام اسلامی به‌شمار می‌رود.

حوزه‌ی یادگیری قرآن و معارف اسلامی بستری برای تقویت اندیشه، ایمان و عمل دینی و برنامه‌ریزی برای دستیابی به معرفت نسبت به برنامه‌ی جامع تربیتی انسان است تا به متریبان، میزانی از آگاهی درباره‌ی اسلام را بدهد که بتوانند بر اساس آن زندگی فردی و اجتماعی خود را بر محور بندگی خدا سامان بدهند. فرد را توانمند سازد که به‌گونه‌ای فعال، جامعه را به سوی آرمان‌های اسلامی سوق دهد و در برابر آسیب‌های اعتقادی، اخلاقی، فرهنگی و سیاسی اجتماعی، ایستادگی و مقاومت کند. همچنین به او این توانایی را بدهد که در آینده در تربیت فرزندان خود موفق و در تعالی جامعه، مشارکت مؤثر داشته باشد.

قرآن کریم، به عنوان منبع وحی الهی و منبع اصلی اعتقادات، اخلاق و احکام است. توانایی خواندن همراه با درک معنا، تدبیر در قرآن و انس با آن، سبب ورود هر فرد مسلمان به دریای معارف اسلامی می‌شود. از این‌رو، از صدر اسلام تا کنون در جامعه‌ی اسلامی، تعلیم کتاب الهی از جایگاه منحصر به‌فردی برخوردار بوده است. به تبع آن، یادگیری زبان عربی به عنوان زبان قرآن، اهمیت خاصی دارد. آموزش این زبان سبب می‌شود که فرد بتواند به‌طور مستقیم با کتاب الهی خود ارتباط برقرار کند، آن را بفهمد و از رهنمودهای آن بهره‌بردارد. همچنین، آموزش این زبان سبب می‌شود که متریبان بتوانند از معارف اهل بیت (علیهم‌السلام) و فرهنگ غنی اسلام استفاده کنند.

۲. قلمرو حوزه

حوزه‌ی یادگیری قرآن و معارف اسلامی، بخشی از رسالت یاد شده را در مجموعه‌ی برنامه‌های درسی برعهده دارد و شامل سه حوزه‌ی محتوایی آموزش قرآن کریم، معارف اسلامی و آموزش عربی می‌شود. حدّ یادگیری در این دروس به شرح زیر است:

۲-۱. آموزش قرآن کریم

محدوده‌ی این آموزش، مهارت‌های لازم برای دستیابی به سواد قرآنی و بهره‌مندی مستمر و دائمی از کتاب خدا و شامل توانایی‌های زیر است:

- توانایی خواندن صحیح و روان قرآن کریم؛

● توانایی درک معنای عبارات ساده و پرکاربرد قرآن کریم؛

● توانایی نسبی در تدبر در آیات قرآن کریم، به منظور درک ساده و اولیه‌ی دقیق و ظرایف مفاهیم آیات، بدون آموزش تخصصی علوم قرآنی؛

● انس مستمر و دائمی با قرآن کریم، به نحوی که متریبان، اهل خواندن و تفکر در قرآن باشند و این امر را لازمه‌ی تربیت دینی و اعتلای هویت الهی خویش بدانند.

۲-۲. معارف اسلامی

محدوده‌ی این آموزش، آن است که متریبان دین را به‌عنوان راهنمای عمل و برنامه‌ی زندگی بشناسند و براساس آن، برنامه‌ریزی و عمل کنند. این معارف شامل سه‌بخش زیر هستند:

● اعتقادات، در حد شناخت عقلانی اصلی‌ترین موضوعات اعتقادی، شامل توحید، معاد، نبوت و امامت، ولایت فقیه، نظام خلقت و مسائل مربوط به آن‌ها، بدون طرح جزئیات تخصصی هر موضوع؛

● اخلاق، در حد شناخت مسائل و موضوعات اصلی اخلاقی و التزام به آن که در تکوین شخصیت انسان نقش محوری دارند، با توجه به مسئله‌ها و چالش‌های اخلاقی روز؛

● احکام، در حدی که هر فرد مکلف به‌طور معمول در زندگی فردی و اجتماعی خود بدان نیاز دارند و در صورت عدم اطلاع قبلی از آن‌ها، در انجام وظایف شرعی دچار مشکل می‌شود.

آموزش معارف اسلامی با بهره‌گرفتن از قرآن کریم و سیره‌ی معصومین بزرگوار انجام می‌شود. هم‌چنین دست‌یابی متریبان به آگاهی و نگرش جامع و کارآمد نسبت به مبانی و چارچوب‌های محوری اسلام ناب محمدی(ص)، توانمندی آنان در مطالعه و پژوهش دینی برای ارتقای سطح معرفت و ایمان دینی خود، و آموزش شعائر و مراسم اسلامی که لازمه‌ی تعمیق معارف اسلامی و پایبندی به آن‌هاست، همواره مورد نظر خواهد بود.

۲-۳. عربی

آشنایی با زبان عربی به میزانی که دانش‌آموز را در درک معنای آیات قرآن کریم و کلام معصومین کمک کند و در تقویت زبان فارسی او مؤثر باشد.

این سه حوزه‌ی محتوایی، ارتباط وثیقی با یکدیگر دارند و برنامه‌ریزی آن‌ها باید هماهنگ و مرتبط با هم صورت گیرد و از اهداف، محتوا و روش‌های مشترک و نیز مطالب تکمیل و تأیید‌کننده‌ی یکدیگر، استفاده‌ی

مطلوب به عمل آید.

نتایج یادگیری متریبان در حوزه‌ی قرآن و معارف اسلامی در پایان دوره‌های تحصیلی عبارت‌اند از:

● آمادگی برای دین‌داری و عمل به وظایف دینی مبتنی بر ایمان توأم با معرفت و شناخت؛

● احساس خرسندی و رضایت از هویت اسلامی خود و علاقه و تلاش برای حفظ آن؛

● تلاش برای رشد شعائر و فرهنگ دینی جامعه در شرایط مختلف اجتماعی؛

● احساس مسئولیت نسبت به نظام اسلامی و مشارکت در پیشرفت نظام و اقتدار و سربلندی آن در جهان.

این حوزه در دوره‌ی متوسطه دارای یک رشته با سطح نیمه‌تخصصی است که تحت عنوان علوم و معارف اسلامی مطرح می‌شود. کسانی که وارد این رشته می‌شوند، یا آماده‌ی ورود به دوره‌های عالی در حوزه‌ی علمیه و دانشگاه‌ها در این حوزه می‌شوند و یا نیازهای اولیه‌ی جامعه را در این رشته برآورده می‌سازند.

شایان ذکر است که عناوین دروس و موضوعات زیر مجموعه‌ی این حوزه‌ی یادگیری، از میان عناوین و موضوعات کنونی و عناوینی از قبیل اخلاق، آشنایی با عرفان اسلامی، نهج‌البلاغه، مطالعات تطبیقی ادیان، قرآن‌پژوهی، نقد فرقه‌های نو پدید و... بر حسب دوره‌ی تحصیلی، تفاوت‌های فردی متریبان از جمله جنسیت، تفاوت‌های محیطی و... در راهنمای برنامه‌ی درسی این حوزه انتخاب و تعیین می‌شوند.

۳. جهت‌گیری‌های کلّی در سازمان‌دهی محتوا و آموزش

حوزه

فرایند اصلی در عمل اختیاری و آگاهانه‌ی انسان که باید در معارف اسلامی مورد نظر باشد، فرایند شناخت فکورانه، ایمان آگاهانه و عمل ارادی است. عملی ارزشمند است که حاصل ایمان به دین باشد؛ ایمانی که مبتنی بر معرفت و شناخت و حاصل تفکر و تعقل فرد باشد.

لذا در این حوزه،

روش‌های

فرایند اصلی در عمل اختیاری و آگاهانه‌ی انسان که باید در معارف اسلامی مورد نظر باشد، فرایند شناخت فکورانه، ایمان آگاهانه و عمل ارادی است

استدلال منطقی، جدال احسن، مطالعه، موعظه و تذکر و تأمل با خویش جایگاهی ویژه‌ای دارد و حاصل آن، ارتقای ایمان و عمل صالح است.

برخی اصول مورد تأکید در حوزه‌ی یادگیری قرآن و معارف اسلامی به شرح زیرند:

● محور قرار گرفتن قرآن کریم، سنت، سیره و معارف معصومین (علیهم‌السلام) در ابعاد و سطوح گوناگون برنامه‌ریزی؛
● ترسیم سیمای معقول و زیبایی دین و ارائه‌ی تصویری همه‌جانبه از آن به‌طوری که ابعاد فردی و اجتماعی، مادی و معنوی، و دنیوی و اخروی انسان را پاسخ‌گو باشد و هیچ بخشی از حیات انسانی را فروگذار نکند؛

● تأکید بر گفتمان دینی حاکم بر انقلاب اسلامی که در اندیشه‌های امام خمینی (ره)، معمار بزرگ نظام اسلامی و رهبر معظم انقلاب تبلور یافته است؛

● پرورش روحیه‌ی تفکر و تعقل در متربیان؛

● استفاده از زمینه‌های فطری و روحیه‌ی حقیقت‌طلبی متربیان، همراه با توجه به نیازهای روز ایشان.

سازمان‌دهی محتوای این حوزه در سطوح اول و دوم دوره‌ی ابتدایی، حتی الامکان به‌صورت تلفیقی است. در دوره‌ی راهنمایی سه درس آموزش قرآن، عربی، و تعلیم و تربیت دینی به‌صورت مجزا و هماهنگ و در دوره‌ی متوسطه، جز در رشته‌ی علوم و معارف اسلامی، دروس قرآن و تعلیم و تربیت دینی به‌صورت تلفیقی و درس عربی به‌صورت مجزا ارائه می‌شود. رشته‌ی علوم و معارف اسلامی نیز درس‌های اختصاصی در حوزه‌ی معارف اسلامی هستند.

۴. نسبت حوزه با یادگیری‌های مشترک و سایر حوزه‌ی

یادگیری

ایمان مبتنی بر تفکر، اساس اعمال دینی است و هیچ عمل دینی بی‌حضور این دو معنا و مفهوم ندارد. تفکر، مطالعه و پژوهش اساس معرفت دینی را تشکیل می‌دهد.

بسیاری از مهارت‌ها و ارزش‌های

مشترک حوزه‌های

یادگیری ذاتاً دینی‌اند. رعایت ارزش‌های اخلاقی، حاصل ایمان مبتنی بر تفکر است و ایمان مبتنی بر تفکر، کارکرد اصلی این حوزه به‌شمار می‌آید. مهارت‌های فناوری و محاسباتی، ابزاری است در خدمت یادگیری مطلوب، و نیز در خدمت تبلیغ و اشاعه‌ی معارف و ارزش‌های اسلامی.

خودپایی، خودپالایی، خودسازی و کار و تلاش و مجاهدت در عرصه‌های ارتباط با خلق و خلقت، ذیل ارتباط با خداوند متعال و نگاه مسئولانه به این عرصه‌ها، حاصل ایمان و معرفت است که به تربیت متربیان فعال و خدمت‌گزار جامعه‌ی اسلامی منتهی می‌شود.

همه‌ی حوزه‌های یادگیری، در خدمت هدف غایی تربیت قرار دارند و معارف اسلام ناب محمدی (ص) به مثابه متغیر اصلی است که سایر حوزه‌ها نسبت خود را با آن تنظیم می‌کنند. آموزه‌های دینی مشوّق و چراغ راهنمای متربیان در کسب و ارتقا، ارزشمند دانستن و به‌کارگیری علم در حوزه‌های گوناگون هستند. تعلیم و تعلم در راستای درک عمیق‌تر نظام آفرینش و زمینه‌ی رشد و تعالی فرد و جامعه برای دستیابی به تمدن نوین اسلامی، خود عمل دینی و کاری مقدس شمرده می‌شود. جهت‌دهی به‌کار و فناوری، متناسب با اهداف زندگی دینی و فرهنگ اسلامی، در حوزه‌ی کار و فناوری مورد تأکید است.

حوزه‌ی تفکر و حکمت در متن دین قرار دارد و لازمه‌ی دین‌داری است. مبانی، اصول، شیوه‌ها، اشارات، ملاحظات قرآن کریم، و سنت و سیره‌ی معصومین - علیهم‌السلام - مبانی تفکر و حکمت است. آداب و مهارت‌های زندگی جزئی از دین و از آن تفکیک‌ناپذیر، و مبانی، اصول و شیوه‌های آموزش آن متخذ از آموزه‌ها و توصیه‌های اسلامی‌اند. در حوزه‌ی سلامت و تربیت بدنی نیز در مورد صحت بدن و حفظ بهداشت تأکیدات زیادی در آموزه‌های دینی شده است. فرهنگ در تعامل با دین و دین‌داری شکل می‌گیرد. هنر، زبان و ادبیات فارسی ملهم از حوزه‌ی معارف دینی نضج می‌یابند و محمل آموزه‌های دینی بوده و هستند. به‌علاوه، نقش بسزایی در نشر دین دارند. زبان عربی وجه مشترک این حوزه و حوزه‌ی زبان و ادبیات فارسی است. ارتباط مناسب این دو حوزه در زمینه‌ی آموزش معنای لغات، صرف و نحو، امور بلاغی و... می‌تواند به تعمیق یادگیری قرائت و درک قرآن کریم و زبان فارسی منجر شود. مبانی اسلامی در تدوین و ارائه‌ی نظریه‌ها، مبانی، اصول، روش‌ها، آثار و ویژگی‌های موضوعات حوزه‌ی یادگیری علوم انسانی و مطالعات اجتماعی نقش بسزایی دارد.

همه‌ی حوزه‌های یادگیری، در خدمت هدف غایی تربیت قرار دارند و معارف اسلام ناب محمدی (ص) به مثابه متغیر اصلی است که سایر حوزه‌ها نسبت خود را با آن تنظیم می‌کنند